

רני עקרה לא ילדה – (5) The Divine Consolation

(1) ישעיהו נד, א-י

(א) נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמֶר אֱלֹהֵיכֶם: (ב) דַּבְּרוּ עַל-לֵב יְרוּשָׁלַם וְקְרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מְלֹאָה עֲבָאָה כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כִּי לִקְחָהּ מִיַּד ה' כַּפְּלִים כַּכֹּל-חַטָּאתֶיהָ: (ג) הִנֵּה קוֹרְאָ בַמִּדְבָּר פֶּנּוּ דֶרֶךְ ה' יִשְׂרוּ בְעֵרְבָה מִסְלָה לְאֵלֵהֶינוּ: (ד) כָּל-גֵּיא יִנְשָׂא וְכָל-הַר וְגִבְעָה יִשְׁפְּלוּ וְהָיָה הָעֵקֶב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה: (ה) וְנִגְלָה כְבוֹד ה' וְרָאוּ כָל-בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר:

(א) רַנֵּי עַקְרָה לֹא יִלְדָה פְּצָחֵי רִנָּה וְצַהֲלֵי לֹא-חָלָה כִּי-רַבִּים בְּנֵי-שׁוֹמְמָה מִבְּנֵי בְעוֹלָה אָמַר ה': (ב) הֲרַחֲבֵי מְקוֹם אֶהְלֵךְ וִירִיעוֹת מְשַׁפְּנוֹתֶיךָ יִטּוּ אֶל-תַּחֲשֻׁכֵי הָאָרֶץ מִיַּתְרֶיךָ וַיִּתְדַתְּיךָ חֲזָקִי: (ג) כִּי-יִמְיִן וְשִׁמְאוֹל תִּפְרָצֵי וְזֶרְעֶךָ גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים נְשֻׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ: (ד) אֶל-תִּירָאֵי כִּי-לֹא תִבּוֹשִׁי וְאֶל-תִּפְלֹמֵי כִּי לֹא תַחֲפִירֵי כִּי בַשֶּׁת עֲלוֹמֶיךָ תִשְׁכַּחֵי וְחֲרַפְתַּי אֲלִמְנוֹתֶיךָ לֹא תִזְכְּרֵי-עוֹד: (ה) כִּי בְעַלְיֶיךָ עֲשִׂיךָ ה' עֲבָאוֹת שָׁמוּ וְגֵאֲלֶיךָ קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל-הָאָרֶץ יִקְרָא: (ו) כִּי-כֹאשָׁה עֲזוּבָה וְעֲצוּבַת רוּחַ קָרָאךָ ה' וְאִשֶּׁת נְעוּרִים כִּי תִמָּאֵס אָמַר אֱלֹהֶיךָ: (ז) בְּרַגְעַ קָטָן עֲזוּבְתֶיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֶקְבָּצֶךָ: (ח) בְּשִׁצְפָּה קָצַף הַסִּתְרֹתַי פָּנַי רָגַע מִפֶּךָ וּבַחֲסֹד עוֹלָם רַחֲמֶיךָ אָמַר גֵּאֲלֶיךָ ה': (ט) כִּי-יִמֵּי נַח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְדְּ מִי-נַח עוֹד עַל-הָאָרֶץ כִּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקָּצַף עָלֶיךָ וּמִגְעָר-בְּךָ: (י) כִּי הָהָרִים יִמּוֹשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תִּמּוֹטְנָה וְחַסְדֵּי מֵאֲתֶיךָ לֹא-יִמּוֹשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט אָמַר מְרַחֲמֶךָ ה':

(2) ברכות י ע"א

אמר לה ההוא מינא לברוריא: פתיב: רני עקרה לא ילדה. משום דלא ילדה, רני?
אמרה ליה: שטיא! שפיל לסיפיה דקרא, דכתיב: כי רבים בני שוממה מבני בעולה אמר ה'
אלא מאי עקרה לא ילדה?
רני כנסת ישראל, שדומה לאשה עקרה שלא ילדה בנים לגיהנם כותייכו.

(3) פסיקתא דרב כהנא (מנדלבוים) פסקא כ - רני עקרה

מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה. שבע עקרות הן, שרה רבקה רחל ולאה ואשתו של מנוח וחנו וציון...
ד"א מושיבי עקרת הבית, זו ציון, רני עקרה לא ילדה. אם הבנים שמחה, ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה וג'.

(4) תהלים כט:

ה' לַמְּבֹרָךְ יֹשֵׁב וְיֹשֵׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם:

Questions:

- 1) What is the message of this הפטרה?
- 2) Presuming that נח מי is a reference to the מכול, why isn't it called "the מכול"?
- 3) What is the relevance of the primordial flood to נחמה? This is its only overt mention outside of בראשית
- 4) For the first time in this series, the word נחם does **not** appear. What happened to consolation?
- 5) Note that these first five הפטרות come from the first collection of נחמות (ch. 40-55) associated with **בבל**; the last two come from the second collection (chs. 56-66) associated with the revived community in **ירושלים**.

מבנה ההפטרה

(א) ההפתעה - "אמר ה"

רְנֵי עֲקָרָה לֹא יִלְדָה פְּצָחֵי רִנָּה וְצִהְלִי לֹא-חֲלָה כִּי-רַבִּים בְּנֵי-שׁוֹמְמָה מִבְּנֵי בְּעוּלָה אָמַר ה':
הֲרַחֲבִיבוּ מְקוֹם אֶהְלֶךְ וִירִיעוֹת מִשְׁפָּנוֹתַיךְ יִטּוּ אֶל-תַּחֲשֻׁכֵי הָאֲדִיכִי מִיַּתְרֶיךָ וַיִּתְדַתֶּיךָ חֲזָקִי:

(ב) הסרת החרפה

כִּי-יִמִּין וּשְׂמֹאל תִּפְרָצֵי וְזָרְעֶךָ גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים נְשֻׁמוֹת יוֹשִׁיבוּ:
אֶל-תִּירְאִי כִּי-לֹא תִבּוֹשִׁי וְאֶל-תִּבְלָמִי כִּי לֹא תִחְפְּרִי
כִּי בִשֵׁת עַל-וַיִּמְיֶךָ תִּשְׁפָּחִי וְחָרַפְתִּי אֶלְמְנוֹתַיךְ לֹא תִזְכְּרֵי-עוֹד:

(ג) הכרות הגאולה - "אמר ה"

כִּי בְעֵלְיֶךָ עֲשִׂיךָ ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְגֵאֲלֶךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל-הָאָרֶץ יִקְרָא:
כִּי-כֹאשָׁה עֲזוּבָה וְעֲצוּבַת רוּחַ קְרָאךָ ה' וְאַשֶׁת נְעוּרַיִם כִּי תִמָּאֵס אָמַר אֱלֹהֶיךָ:

(ד) שיבת הבעל לאשתו - רגע כאפו חיים ברצונו - "אמר ה"

בְּרַגַע קָטָן עֲזַבְתִּיךָ וּבְרַחֲמַיִם גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ:
בְּשִׁצְף קִצְף הִסְתַּרְתִּי פָנַי רָגַע מִפְּנֶיךָ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רַחַמְתִּיךָ אָמַר גֵּאֲלֶךָ ה':

(ה) ההבטחה - ברית שלום שלא ייפסק - "אמר מרחמד ה"

כִּי-מִי נָח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְדִּי מִיֵּנַח עוֹד עַל-הָאָרֶץ כִּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקִּצְף עֲלֶיךָ וּמִגְעֵר-בְּךָ:
כִּי הִדְרִים יִמוּשׁוּ וְהִגְבְּעוֹת תִּמּוּטְנָה וְחֶסֶדִי מֵאֲתָךְ לֹא-יִמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט אָמַר מְרַחֲמֶךָ ה':

(5) הושע ב, כא-כב

וְאִרְשָׁתֶּיךָ לִי לְעוֹלָם וְאִרְשָׁתֶּיךָ לִי בְצֶדֶק וּבִמְשֻׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמַיִם:
וְאִרְשָׁתֶּיךָ לִי בְאִמוּנָה וַיִּדְעַת אֶת-ה':